

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทำไมจึงต้องมีหลักสูตรประถมศึกษา 2521

หลักสูตรที่ดีควรได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพของสังคม เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เมื่อชีวิตเปลี่ยนแปลง การศึกษาก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เมื่อการศึกษาต้องเปลี่ยนไป หลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย¹ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา 2503 เริ่มมีการเคลื่อนไหว มาตั้งแต่ ปี 2506 ดังจะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2508 สถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าวิจัยและทางกรมสามัญศึกษาได้ร่วมกันทำวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาแล้วสรุปผลได้ว่า

1. เนื้อหาของวิชาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย เพราะความมุ่งหมายเน้นทางด้านทัศนคติ (Affective Domain) แต่เนื้อหาในหลักสูตรกลับเน้นทางด้านความรู้ เป็นส่วนใหญ่
2. ประมวลการสอนเนื้อหา ไม่เหมาะกับท้องถิ่น
3. ครูสอนได้ไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนดยกเว้นวิชาสุขศึกษาเพียงวิชาเดียว²

---

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 10.

²กิริติ ศรีวิเชียร, "ความเป็นมาและโฉมหน้าใหม่ของหลักสูตรประถมศึกษา 2521," หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, หน้า 2.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2508-2509 กรมสามัญศึกษาได้ทำการวิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีอัตราต่ำกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด โดยเฉพาะในค่านภาษา ผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ในช่วงระยะนี้จนถึง ปี พ.ศ. 2512 กรมสามัญศึกษา จึงได้จัดทำเอกสารหลักสูตรเพิ่มขึ้น และปรับปรุงการวัดผลใหม่ แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงค่านจุดมุ่งหมายหลักสูตรและเนื้อหาสาระเท่าที่ควร ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2513 จึงมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หมดทุก ๆ ด้าน ต่อมา เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 คณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา 2503 ของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่ามีจุดอ่อนหลายประการคือ¹

1. กำหนดความมุ่งหมายไว้มากเกินไป ไม่สอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก มิได้ตั้งอยู่บนความเป็นจริงของสังคม
2. เนื้อหาสาระและเวลาเรียนที่กำหนดไว้ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและช่วงเวลาเรียนไม่ยืดหยุ่น
3. หลักสูตรประถมศึกษา 2503 ไม่ได้ให้แบบอย่างวิธีการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พอที่จะให้ครูนำไปปฏิบัติได้
4. หลักสูตรมิได้มุ่งให้คนเรียนสำเร็จ เพื่อประกอบอาชีพ หรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองดีของชาติ แต่มุ่งให้คนเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปประหนึ่งว่าเป็นการศึกษาเพื่อศึกษาต่อ มิใช่การศึกษาเพื่อชีวิต

---

¹ กรมวิชาการ, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2503 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2517), หน้า 13-15.

5. การกำหนดจุดหมายของการเรียน การสอนในหลักสูตรฉบับ 2503 ครอบคลุม
ในวงกว้าง ไม่สามารถประเมินหรือวัดได้ว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวหรือไม่
เพียงใด

6. หลักสูตรขาดความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาวิชา

7. หลักสูตรเก่ามีจุดอ่อนในเรื่องการกำหนดเวลาเรียนที่กำหนดเวลาเรียน
ของแต่ละวิชาไว้ตายตัว ไม่สะดวกต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ
เป็นจริง

8. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และ
สังคม ทำให้หลักสูตรเก่าล้าสมัย เนื้อหาสาระของการเรียนไม่ทันต่อสภาพของยุค
ปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาฉบับ พ.ศ. 2503 หลาย ๆ ครั้ง
การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 อันมีพื้นฐานจากการพิจารณา เพื่อ
แก้ไขจุดอ่อนที่พบในหลักสูตร และการใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ดังกล่าว จึงน่าจะ
เป็นสิ่งที่ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2521 มีผลดีต่อการ
พัฒนา การศึกษา

สรุปการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาฉบับ พ.ศ. 2521¹

พ.ศ. 2513 เริ่มปฏิบัติงานโดย กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) เพื่อต้องการพิจารณา แผนการศึกษาแห่งชาติ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และให้แนวทางการพิจารณาวิเคราะห์หลักสูตรฉบับ

---

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่, เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521.
ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 5.

พ.ศ. 2503 ต่อมา กปส. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณาสิ่งสมควรปรับปรุง ซึ่งคณะกรรมการนี้ ได้เสนอรายงานการวิเคราะห์ หลักสูตรในปลายปี 2514

งานพัฒนาหลักสูตรหยุดชะงักในระหว่าง ปี 2515-2516 เนื่องจากกระทรวง ศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงองค์การและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 270 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2515

ในต้นปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา คณะกรรมการ ดังกล่าวได้ อาศัยข้อมูลจากรายงานและความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ มาเป็นแนวทางกำหนดจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาขึ้น

ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะปฏิบัติงานยกร่างเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาวิชาชีพ จากหลายหน่วยงานทั้งราชการและเอกชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาหลักสูตร (กองพัฒนาหลักสูตรในเวลานั้น) กรมวิชาการ เป็นเลขานุการและดูแลประสานงาน

คณะปฏิบัติงาน ซึ่งมี 4 คณะ ได้ยกร่างหลักสูตรประถมศึกษาขึ้น ในระหว่าง ปลายปี พ.ศ. 2517 ถึงกลางปี พ.ศ. 2518 และได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร โดยเชิญนักการศึกษา ทั้งจากสถาบัน และหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ทั้งจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค และผู้แทนของกรมที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษามาร่วมพิจารณา

งานยกร่างหลักสูตรประถมศึกษาฉบับใหม่ได้เสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2518

จากการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา 2503 พบว่า

1. หลักสูตรได้กำหนดความมุ่งหมาย อัตราเวลาเรียนและเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ ซึ่งเป็นแนวทางแก่ผู้เรียนแบบเรียนมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอน
2. วัสดุ ประกอบหลักสูตรมีเพียงอนุสารประกอบหลักสูตร ซึ่งไม่พอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ในหลักสูตรใหม่นี้ จึงพยายามจัดให้มีวัสดุประกอบหลักสูตร ซึ่งจะมีทั้งวัสดุหลักสูตร หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือครู ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่หลักสูตรใหม่ พึงปรารถนา¹

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 เป็นอย่างไร

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2521

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 นี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดไว้มีองค์ประกอบ และรูปแบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในทุกภูมิภาค เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

หลักการ หลักสูตรประถมศึกษามีหลักการสำคัญดังนี้.

1. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาส ที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้²

002946

¹กรมวิชาการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 5.

²กรมวิชาการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2520), หน้า 1.

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เป็นหลักการที่แก้ไขข้อบกพร่องที่พบอยู่ในหลักสูตร ประถมศึกษา 2503 เพราะการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้น ถือได้ว่าเป็นขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องรับภาระจัดให้แก่เด็กทุกคน และจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาหรือจุดหมายของการศึกษาระดับชาติ สำหรับการกำหนดจุดหมายหลักสูตรประถมศึกษา 2521 นี้ คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ศึกษาพิจารณาถึงเป้าประสงค์ทางการศึกษา ตลอดจนพิจารณาจากหลักการสำคัญ 3 ประการ ของหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ปรากฏว่าหลักสูตรประถมศึกษามีจุดหมายให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้¹

1. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

- 1.1 มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
- 1.2 มีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- 1.3 ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์และอดทน
- 1.4 รู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 1.5 มีขันติต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
- 1.6 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
- 1.7 รู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ

ผู้ถามที่ดี

2. ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

- 2.1 มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งกายและจิตใจ
- 2.2 มีความรู้และทักษะทางภาษาและคณิตศาสตร์
- 2.3 รู้จักชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-3.

- 2.4 รู้กฎหมายที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน
- 2.5 มีความรู้ และทักษะในการหา ใช้จ่ายและออมทรัพย์
- 2.6 มีความรู้และทักษะในวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- 2.7 เข้าใจความหมายของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่มีต่อชีวิต

ประจำวัน

- 2.8 มีความรู้และทักษะในการจัดการและการทำงานร่วมกันโดยถือหลัก

สหกรณ์

- 2.9 มีความรู้และทักษะในการทำงานทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค

- 2.10 มีความสามารถในการยังชีพผสมกลมกลืนต่อสภาพ และสิ่งแวดล้อม

ทางธรรมชาติ

- 2.11 มีนิสัย และรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3. การดำรงชีวิตอย่างสงบสุข

- 3.1 รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

- 3.2 เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน

- 3.3 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

- 3.4 มีความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

- 3.5 มีอิสระในการคิด แต่พร้อมที่จะยอมรับความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

- 3.6 รู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

4. การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

- 4.1 เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- 4.2 รู้คุณค่า ชื่นชม และรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

- 4.3 ดำเนินในหน้าที่และสิทธิของตน

- 4.4 รู้ความสำคัญของครอบครัว สังคม และท้องถิ่นของตน
- 4.5 รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคของโลกและมีความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 4.6 สามารถฝึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและความมั่นคงของประเทศ
- 4.7 รู้คุณค่าในความเป็นไทยและภูมิใจที่เกิดในดินแดนดินไทย

โครงสร้างเนื้อหาวิชาของหลักสูตรประถมศึกษา 2521

เนื้อหาวิชาเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพราะเนื้อหาวิชา หมายถึง มวลประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่จะต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะปฏิบัติงานยกวางเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ได้ใช้วิธีคัดเลือกเนื้อหาโดยอาศัยความคิดเห็นของส่วนรวมจากผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษาและผู้แทนจากที่ต่าง ๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น

โครงสร้างของเนื้อหาวิชาตามแนวหลักสูตรใหม่จัดเป็นมวลประสบการณ์ 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ¹

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิชา ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้น วิชาภาษาไทย เน้นทักษะในการเข้าใจภาษา คือ ฟัง พูด อ่านและเขียนจนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจได้ดี ในการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง, หน้า 8-9.

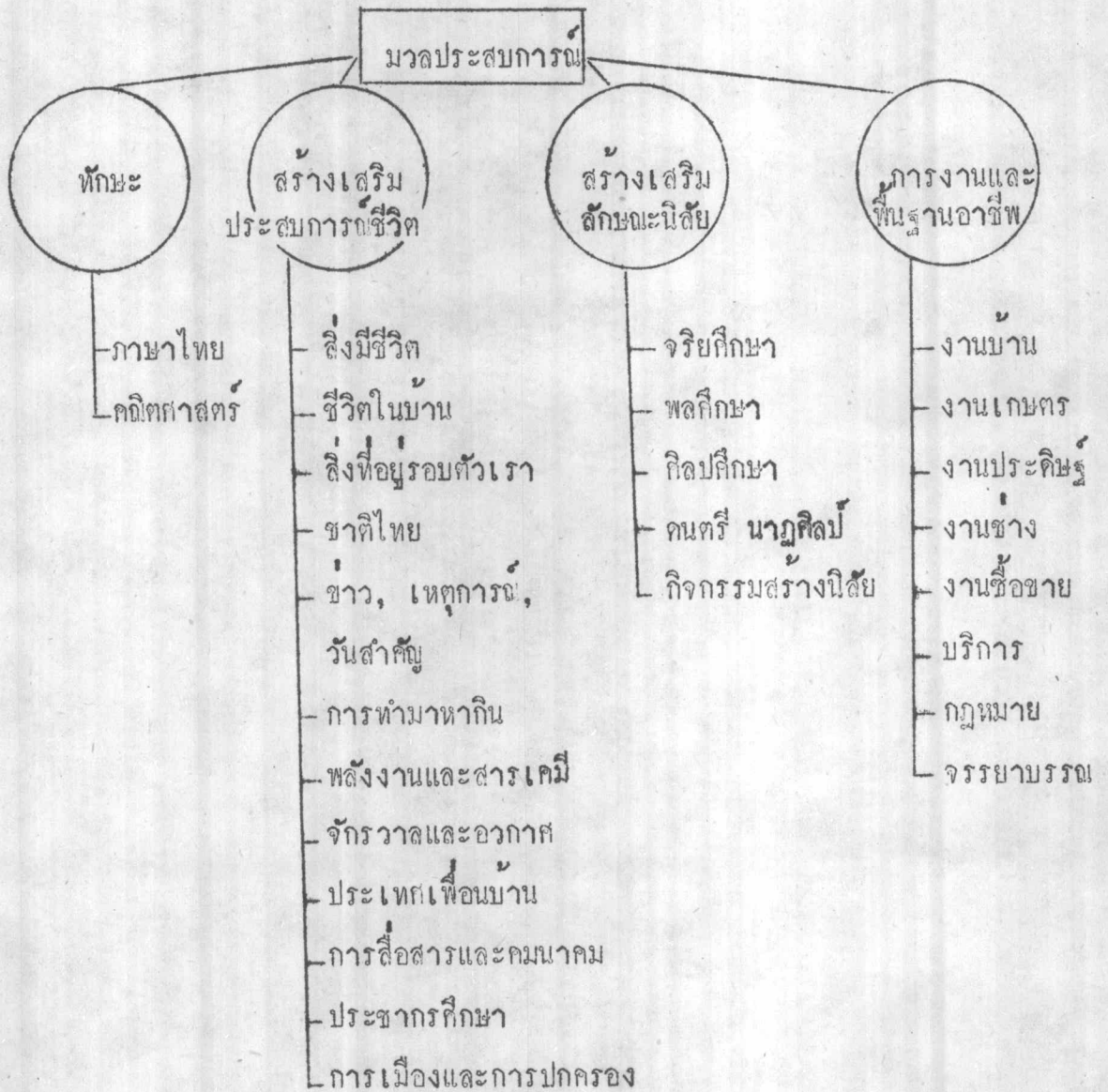
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งผสมผสานหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ประชากร ศึกษากฎหมายในชีวิตประจำวัน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยผูกเป็นเรื่องให้เรียน ให้เกิดความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียน ซ้ำความซับซ้อน ซึ่งมีอยู่ตามหลักสูตรเดิม สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา ความแนวหลักสูตรใหม่ไม่แยกเรียนเป็นรายวิชา ไม่มีการเรียกชื่อวิชา แต่เรียกกันเป็นหน่วยประสบการณ์รวม ที่เรียกว่า บูรณาการรวมหน่วย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วย จริยศึกษา ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และพลศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักแสดงออกด้านความงาม สร้างเสริมสุขภาพให้สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตพัฒนาสังคมให้สงบสุขและเจริญก้าวหน้า

กลุ่มที่ 4 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานเป็นประสบการณ์พื้นฐานในการปกครองท้องถิ่นและการดำรงชีวิต ประกอบด้วยส่วนที่เกี่ยวกับงานบ้าน งานประดิษฐ์และงานช่าง งานเกษตร เป็นต้น

จากโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ที่เกี่ยวกับหมวดประสบการณ์
นั้นเขียนเป็นแผนภูมิสรุปได้ดังนี้

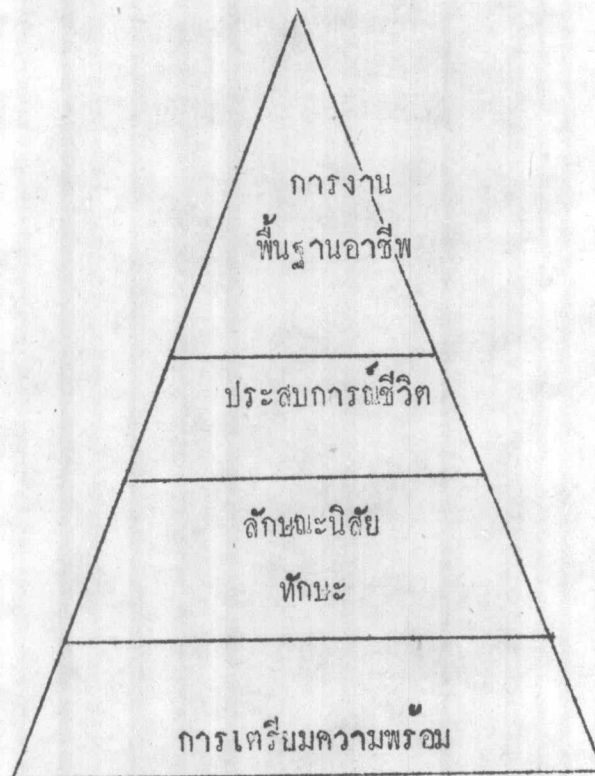
แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างของหลักสูตร 2521¹

¹กรมวิชาการ, คู่มือการไร้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521,

จากโครงสร้างเนื้อหาสาระของการเรียนตามแนวหลักสูตรใหม่ของระดับประถม
ปีที่ 1-2 สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้¹

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระของการเรียน ชั้น ป.1-2

ซึ่งการสร้างเสริมลักษณะนิสัยจะต้องจัดให้นักเรียนปฏิบัติตลอดระบบ และไม่มี
การสอนภาษาต่างประเทศในระดับนี้

---

¹เอกสาร จุดหมาย หลักการ โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา
2521, หน้า 7.

จะเห็นว่าไม่มีการสอนภาษาต่างประเทศในระดับ ป.1-2 เพราะการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษามุ่งที่จะเน้นความรู้ และการใช้ภาษาไทย ต้องการให้เด็กเรียนรู้เอกลักษณ์ของไทย นอกจากนี้การสอนหรือการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธนั้น จะต้องเป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนั้นนับถือ โดยที่ครูอาจสอนควบคู่ไปกับจริยศึกษา ซึ่งครูจะต้องให้ศึกษาธิการเขต พิจารณาโครงการสอนและอนุมัติเสียก่อน

ในการจัดประมวลประสบการณ์ให้เรียนนั้น จะต้องยึดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็กและสภาพของท้องถิ่นและจัดแบบเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เนื้อหาสาระเท่ากับของหลักสูตรเก่าที่กำหนดเวลาเรียน 7 ปี แต่หลักสูตรใหม่กำหนดเวลาเรียน 6 ปี หลักสูตรนี้จึงจัดเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ประถมปีที่ 1-2 ประถมปีที่ 3-4 และประถมปีที่ 5-6

วัยเรียน ผู้เริ่มเรียนควรมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เป็นอย่างต่ำ แต่ไม่เกิน 8 ปีบริบูรณ์
เวลาเรียน ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียน 6 ปี แต่แต่ละปีการศึกษา ควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ใน 1 สัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง

อัตราเวลา เรียนของมวลประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่มนั้นแต่ละระดับชั้นกำหนดให้โดยประมาณดังนี้¹

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 50 ป.3-4 ร้อยละ 35 และ ป.5-6 ร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด

---

¹กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก. เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2520), หน้า 71.

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1-2 ประมาณร้อยละ 15
 ป. 3-4 ร้อยละ 20 ป.5-6 ร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้น ป. 1-2 ประมาณร้อยละ 25
 ป. 3-4 ร้อยละ 25 ป.5-6 ร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด
4. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้น ป. 1-2 ประมาณร้อยละ 10
 ป. 3-4 ร้อยละ 20 ป.5-6 ร้อยละ 30 ของเวลาเรียนทั้งหมด

ซึ่งสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงอัตราเวลาเรียนต่อสัปดาห์ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์โดย
 ประมาณ¹ แสดงเป็นร้อยละดังนี้

ชั้น	ทักษะ (ไทย คณิตศาสตร์)	ประสบการณ์ ชีวิต	ลักษณะนิสัย	การงาน	รวม
ป. 1-2	50(35 + 15)	15	25	10	100
ป. 3-4	35(20 + 15)	20	25	20	100
ป. 5-6	25(10 + 15)	25	20	30	100

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521
 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 10.

การวัดและการติดตามผล หลักการและแนวทางที่เกี่ยวกับการประเมินผล
หลักสูตร 2521 นั้น มีอยู่ว่า การวัดผลและประเมินผลตลอดจนการติดตาม เป็นไปเพื่อ
พัฒนาการเรียนการสอน และจัดให้ผู้เรียนได้เลื่อนขั้นระหว่างปี หรือปลายปีตามความ
สามารถของผู้เรียน ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะ
หรือทดสอบ เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทตามลักษณะการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาวิชา
ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน¹

การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่²

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ไม่
ยึดแบบเรียนเป็นหลักดังที่เคยเป็นมา แต่ให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจ
ของผู้เรียนและให้มีความสัมพันธ์ระหว่างวิชาให้มากที่สุด
2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนให้
เหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย
ทำงานกลุ่ม ฯลฯ
3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาค
ปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมลักษณะเฉพาะของเอกลักษณ์บุคคลและให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้
4. การกำหนดคาบเวลาเรียน แต่ละคาบให้โรงเรียนจัดเป็นช่วงสั้น หรือยาว
ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาและกิจกรรม

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2520), หน้า 5.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

รายละเอียดของเนื้อหา รายละเอียดของเนื้อหาทั้ง 4 กลุ่ม มีทั้งสิ้น 470 หน้า แต่ละกลุ่มประกอบด้วย¹

1. จุดประสงค์ทั่วไป ได้แก่จุดประสงค์ของการที่จัดให้มีกลุ่มประสบการณ์หรือกลุ่มวิชาในหลักสูตร บางกลุ่มแยกเป็นจุดประสงค์รายหมวดวิชา บางกลุ่มมีจุดประสงค์ทั่วไปรวมกัน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จำแนกเป็นรายข้อ ๆ ละ หนึ่งพฤติกรรม แต่ละพฤติกรรมเป็นจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน และเป็นจุดประสงค์ที่สามารถวัดผลได้อย่างแม่นยำ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านี้ผู้จัดทำหลักสูตรต้องวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน และจัดประสบการณ์การสอนให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ

การที่กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ที่นักการศึกษาในวงการศึกษากำลังสนใจนั้นได้เป็นไปตามที่ไทเลอร์ (Tyler)² ได้ให้คำนิยามของการศึกษาว่า "การศึกษาคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แม้ว่าผู้เรียนอาจเรียนรู้อะไรบางอย่างอยู่แล้ว แต่ไม่มีพฤติกรรมออกมาให้สังเกตได้ หลังจากที่สอนเสร็จ

3. ความคิดรวบยอดหรือหลักการ ได้แก่ สารของความรู้ในแต่ละหัวข้อ เรื่องที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความเข้าใจ

---

¹เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

²Robert Tyler, Basic Principles of Curriculum and Instruction : Syllabus for Education 305. Chicago : University of Chicago Press, 1950.

4. เนื้อหาและกิจกรรม ได้แก่ หัวข้อเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องเรียนในกลุ่มประสบการณ์ แต่ละกลุ่มและแต่ละระดับชั้น โดยแบ่งเป็นหน่วยหรือเรื่องใหญ่ ๆ แล้วแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย แล้วแบ่งเป็นหัวข้อย่อยลงไปอีก

บางกลุ่มประสบการณ์ เช่น กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย นอกจากกำหนดเนื้อหาแล้ว ยังกำหนดกิจกรรมเสนอแนะให้มีการปฏิบัติเป็นประจำย่อย ๆ ด้วย

หลักสูตรใหม่เปลี่ยนไปจากหลักสูตรเดิมอย่างไร

หลักสูตรฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมามีคเอาวิชาและเนื้อหาวิชานั้น ๆ เป็นหลัก เช่น หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ 6 วิชา เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นต้น แต่หลักสูตร ฉบับ 2521 มีวิธีการจัดหมวดวิชาต่าง ๆ ไปอีกลักษณะหนึ่งกล่าวคือ ไม่จัดเป็นรายวิชา หรือหมวดวิชา แต่ได้ยึดเอาตัวผู้เขียนเป็นหลักแล้วเอาวิชาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เรียกว่า มวดประสบการณ์ มาจัดกลุ่มเพื่อสร้างเสริมตัวผู้เรียนให้เจริญงอกงาม¹

จากการศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา 2503 และหลักสูตรประถมศึกษา 2521 พบว่า หลักสูตรใหม่มีแนวคิดที่แตกต่างจากของเก่า ดังนี้

1. การเรียนรู้ขอเท็จจริงมิได้สิ้นสุดในตัวของตนเอง แต่การเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่จะศึกษาต่อไปและการแก้ปัญหาต่าง ๆ มากกว่าเพื่อประโยชน์ในตัวเอง
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักในความสำคัญของสังคม ให้ทุกคนเห็นว่าปัญหาของสังคมเป็นปัญหาร่วมกัน มิใช่ปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 10.

3. จุดมุ่งหมายของการเรียนมุ่งที่ ชีวิตปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียน การเรียนการสอนจึงเป็นในทางปฏิบัติ เพื่อให้ทำได้ และให้เกิดความชำนาญ

4. จัดประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับจุดหมายให้มากที่สุด กล่าวคือ ทุกส่วนของหลักสูตรมีความสัมพันธ์สอดคล้อง และสนับสนุนกันอย่างมีเหตุผล

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล คือ ให้เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี

6. ครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเองยิ่งกว่าการเป็นผู้ให้ความรู้โดยตรง ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมีหลายลักษณะ แทนที่จะเป็นการบอกหรืออธิบายให้ผู้เรียนฟังแต่อย่างเดียว

7. การจัดกิจกรรมการเรียนการจัดประสบการณ์ในโรงเรียน ก็เป็นไปโดยสอดคล้อง กับเนื้อหาที่เรียน เพื่อสนองต่อจุดประสงค์ของการเรียน

8. คู่มือครู และแผนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูยิ่งกว่าแบบเรียน

9. ส่งเสริมให้โรงเรียนคิดแปลงรายละเอียดของเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดเวลาเรียนเป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายคาบให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

10. การวัดผลการเรียนกระทำโดยครูผู้สอน และกระทำอยู่เป็นประจำ เมื่อเรียนจบแต่ละตอนหรือเมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียน

11. นำผลการวัด และประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนขั้นต่อไป

12. อัตราเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ในแต่ละระดับไม่เท่ากัน เช่น ชั้น ป. 1-2 มีเวลาเรียนของกลุ่มทักษะ ที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้นานกว่ากลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ แต่ในชั้น ป. 5-6 มีเวลาเรียนของกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ

มากกว่าของกลุ่มทักษะที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้¹

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรใหม่นี้ มีความแตกต่างกับหลักสูตร 2503 อยู่หลายประการ ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้²

หลักสูตรเก่า

พ.ศ. 2503

หลักสูตรใหม่

พ.ศ. 2521

หลักการใหญ่

1. ส่งเสริมหนักทางเอกัตบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
2. มีแนวโน้มตระเตรียมพื้นฐานเพื่อการเรียนต่อ
3. เป็นหลักสูตรแยกวิชา
4. โดยทฤษฎีท้องถิ่นมีอำนาจคิดแปลง แต่โดยทางปฏิบัติ ไม่มีการคิดแปลง (หรือคิดแปลงน้อยมาก)

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักในสังคมให้ เห็นว่า ปัญหาของสังคมเป็นปัญหาร่วมกันของคนทุกคน
2. มีแนวโน้มให้เป็นหลักสูตรจบในตัวและหนักไปทางภาคปฏิบัติและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต
3. เป็นหลักสูตรรวมเนื้อหา เป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น และมุ่งให้เป็นสารวิทยาการ
4. ส่งเสริมให้ท้องถิ่นคิดแปลงให้มากในเรื่อง เนื้อหาวิชาแต่ละชั้น การกำหนดเวลาเรียนในแต่ละวันต่อสัปดาห์ และเนื้อหาเฉพาะของท้องถิ่น

¹กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 10.

²เอนก เทพสุภรณ์กุล, สมบูรณ์ โพธิ์อะ และไพฑูริย์ อู๋บิโน, "เอกสารประกอบการสัมมนาอันดับที่ 4" การทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521, หน้า 21-22.

หลักสูตรเก่า

พ.ศ. 2503

5. โดยทฤษฎีจุดหมายกับเนื้อหา
สาระควรสอดคล้องกันแต่โดยทาง
ปฏิบัติ มีที่ไม่สอดคล้องกันมาก
จำนวนปี

ป. ต้น 4 ปี

ป. ปลาย 3 ปี

กำหนดเวลาเรียน

ให้มีเวลาเรียนสัปดาห์หนึ่งไม่น้อย
กว่า 5 วัน และตลอดสัปดาห์ให้
มีเวลาเรียน 25 ชั่วโมง เพราะ
ในปีหนึ่ง ให้มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า
35 สัปดาห์

การจัดหมวด / กลุ่มวิชา

ป. ต้น มี 6 วิชา คือ ภาษาไทย
คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา
พลานามัย ศิลปศึกษา

ป. ปลาย เช่นเดียวกับ ป. ต้น
แต่เพิ่มขึ้นอีก 2 วิชา คือ ภาษา
อังกฤษ และหัตถศึกษา

หลักสูตรใหม่

พ.ศ. 2521

5. มุ่งให้จุดหมายกับเนื้อหาสาระสอดคล้อง
กันมากที่สุดที่จะทำได้

ป. ต้น และ ป. ปลาย รวมกันเป็น 6 ปี
แบ่งเป็นชั้น 1-2, 3-4, 5-6

ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียน 6 ปี แต่ละปี
กำหนดให้เรียน 200 วัน หรือ 1,000 ชั่วโมง

มี 4 กลุ่มวิชา ตลอด 6 ปี คือ
กลุ่มทักษะ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้แก่
สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษารวมกัน

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ได้แก่ จริยศึกษา ศิลป ดนตรี นาฏศิลป์
และพลศึกษา

หลักสูตรเก่า

พ.ศ. 2503

หลักสูตรใหม่

พ.ศ. 2521

กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่
 ทัศนศึกษา (วิชาที่ขาดไป คือ ภาษาอังกฤษ
 ซึ่งเป็นการเรียนตามความสมัครใจ ไม่จัดไว้
 ในหลักสูตร)

การประเมินผล

ชั้นที่มีใช้ตัวประกอบ ให้โรงเรียน
 เป็นผู้ประเมิน
 ป.4 ให้อำเภอเป็น
 ผู้ประเมิน
 ป. 7 ให้จังหวัดเป็น
 ผู้ประเมิน

ทุกชั้นให้โรงเรียนเป็นผู้ประเมินผล
 ยกเว้น ป.6

รูปแบบ

เขียนเฉพาะความมุ่งหมาย และเนื้อหา

มีหัวข้อมากขึ้น คือ จุดหมาย (ของหลักสูตร
 ทั้งหมด) จุดประสงค์ทั่วไป (ของกลุ่มวิชา)
 จุดประสงค์เฉพาะ (ของวิชาย่อยในกลุ่มวิชา)
 จุดประสงค์การเรียนรู้ (ของเนื้อหาวิชาแต่ละ
 ส่วน) ความคิดรวบยอดหลักการ เนื้อหา
 กิจกรรม

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ทำไมจึงต้องสร้างเสริมลักษณะนิสัย จากแนวหลักสูตรใหม่ ซึ่งประกาศใช้ในปี 2521 วิชาต่าง ๆ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี และพลศึกษา ซึ่งจัดรวมเข้ากับจริยศึกษา และศิลปศึกษา โดยที่เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน และจุดมุ่งหมายมีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ มุ่งพัฒนาหรือปลูกฝังพื้นฐานลักษณะนิสัยต่าง ๆ อันพึงประสงค์เพื่อชีวิต เพื่อเด็กจะได้เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีคุณธรรมอันดีในวันหน้า เพื่อความเจริญของงานส่วนตน และเพื่อความสงบสุขของสังคม¹

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในตัวผู้เรียนตามแนวทางอันพึงประสงค์ ซึ่งได้ระบุไว้เป็นจุดหมายหลักสูตรประถมศึกษาข้างต้น การสร้างเสริมลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ มีขอบเขตรอบคอบคลุมการพัฒนาบุคลิกภาพในค่านิยม จริยธรรม พลศึกษา และความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยสงบสุขเป็นสำคัญ²

จากลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นลักษณะที่นักการศึกษาคนสำคัญหลายคนได้กล่าวไว้ในความสำคัญของวิชาต่าง ๆ เช่น ทางด้านวิชาดนตรี รูสโซ (Rousseau) เพสตาลอซซี (Pestalozzi) และ โฟรเบลด (Froebel) มีความเห็นตรงกันว่า วิชาดนตรีมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตตามธรรมชาติได้ดียิ่งขึ้น³ ส่วนทางศิลปะ จอห์น ดีวีย์ (John Dewey) และ แลงซิง (Lansing) มีความ

¹ อุนนี บริพัตร, "กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย: ดนตรีและการเคลื่อนไหว" หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, หน้า 150.

² กรมวิชาการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2520), หน้า 279.

³ ไกรวิทย์ ชันชศิริ, หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, หน้า 130.

เห็นคล้ายคลึงกันว่า การสร้างสรรคงานศิลปะ และช่วยส่งเสริมความเจริญทางด้าน
สติปัญญา¹ ส่วนแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลในค่านิยมที่สำคัญก็คือ มุ่งสร้าง
นิสัยในการเรียน รู้จักทำงานที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงการดำรงชีวิตให้มีความสุข รู้
จักรักษาและสร้างเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

ลักษณะของคนไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งอาจจะเนื่องมา
จากขาดการเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ไม่รู้จักการปรับตัวและขาดความมีน้ำใจที่เราต้อง
การเมื่ออยู่ในสังคมเดียวกัน ตามความเห็นของ อากีวีส์ (Argyris)² และ จูแรน
(Juran)³ ซึ่งเป็นความคิดเห็นทำนองเดียวกัน คือ คนทุกคนต้องการเห็นว่าตนเองมี
ความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ และเขาจะพยายามทำเพื่อให้ได้สิ่งที่เขา
ต้องการ แม้วางนั้นจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ตาม จากลักษณะของคนไทย
ในปัจจุบัน ได้สนับสนุนความคิดเห็นของ ดิมมอค (Dimmock)⁴ ที่ว่าการมีระเบียบข้อ
บังคับทำให้การทำงานนั้นกลายเป็นนิสัยและความเคยชิน นาน ๆ เข้าทำให้คนเราเลิก

¹ วิจารณ์ พิชญ์ไพพูนกุล, หลักสูตรประถมศึกษา 2521, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ,
หน้า 163.

² Chris Argyris, "Personality and Organization" (New York:
Harper & Brothere, 1957), pp. 229-239.

³ Joseph M. Juran, Bureaucracy : Challenge to Better
Management (New York : Harper & Brothers, 1959), Chapter V.

⁴ M.E. Dimmock, The Executive in Action (New York : Harper
& Brothers, 1960)

คิด และคิดไม่เป็น ส่วน เลอนเนคและคณะ (Learned and Others)¹ ได้ให้ข้อ
สังเกตว่าคนที่ทำงานในที่จำเจนาน ๆ จะมีจิตใจและสายตาที่แคบ มีความรู้สึกที่ไม่ดี
ต่อความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขาดการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้า

แม้แต่หลักสูตรมูลศึกษา ฉบับปี พ.ศ. 2454 ของไทยเราก็ได้คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้
ด้วยเหมือนกัน จะเห็นได้จากการกำหนดจุดมุ่งหมายในเชิงพฤติกรรมในการสอนวิชา
จรรยาไว้ว่า

"ให้เป็นการกล่อมเกลานิรันดร์ใจคอ ฝึกหัดให้มีสันดานอันดี คือ ให้เป็นผู้ตั้งอยู่ใน
ที่ชอบเป็นต้นว่า ให้มีความสุขจิตในกิจการทั้งปวง มีความอ่อนน้อม สุภาพ อยู่ในถ้อยคำ
และความบังคับบัญชาของผู้ใหญ่ รวมความก็คือ ต้องหัดให้เป็นเด็กดี เมื่อโตขึ้นจะได้เป็น
คนที่ทำมาหากินแต่ในทางชอบ สมควรแก่ฐานะที่เป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินสืบไป

ข้อสำคัญที่ผู้ฝึกหัดจะต้องไม่ลืม และไม่เข้าใจผิดไปนั้น คือ ต้องสอนให้เขา
ใจเหมือนดังเราว่ากล่าว ดูหลานเราที่บ้าน เพื่อให้ประพฤติได้จริง ๆ ไม่ใช่สอนเพียง
ให้ว่าโคหรือเพียงให้รู้ไว้แล้วสักแต่ว่ารู้ ความประพฤติหาเป็นไปตามความรู้ไว้อย่างนี้
ใช้ไม่ได้ ให้เข้าใจว่า การสอนจรรยาที่จะให้เด็กดี และละเว้นความชั่วนั้น ต้องฝึกหัด
คัดแปลงให้เคยไปแต่เด็ก เห็นถูกทางมากกว่าที่จะไปหักเมื่อโต"²

¹E.O.Learned, et al; Executive Action (Boston : Harvard
Graduate School of Business, 1961), pp. 38-41.

²กรมศึกษาธิการ, หลักสูตรมูลศึกษา (โรงพิมพ์อักษรชาติ บางขุนพรหม),
ร.ศ. 130.

ดังนั้น เพื่อที่จะสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้เป็นที่ไปตามต้องการ จำต้องมุ่งฝึก
 ด้านการกระทำ (Psychomotor) สอนให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง
 (Cognitive) และให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก (Affective) ตามหลักจิตวิทยา
 การเรียนรู้ซึ่ง ได้พิสูจน์ว่า นิสัยที่ดีจะเกิดขึ้นได้อย่างถาวร และเป็นอุปนิสัย ต้องมีการ
 ปฏิบัติบ่อย ๆ ด้วยความรู้สึก และผู้เรียนจะเกิดความรู้สึก ได้เมื่อผู้เรียนเข้าใจ
 และเห็นประโยชน์ของการกระทำนั้น ๆ การที่จะทำสิ่งใดจนเป็นนิสัยนั้น จะมีองค์ประกอบ
 ใหญ่ ๆ 3 องค์ประกอบ คือ

1. แรงจูงใจ (Motivation)
2. ตัวเสริมกำลังใจ (Reinforcement)
3. ความคงเส้นคงวา (Consistency)

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีอะไรบ้าง

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มวิชานี้ ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา และสร้าง
 นิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักและแสดงออกด้านความงาม สร้างเสริมสุขภาพให้สมบูรณ์และมี
 คุณลักษณะที่ดี สามารถดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้สงบสุข และเจริญก้าวหน้าเพื่อให้ผู้เรียน

1. มีกานิยม เจตนาดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. มีการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคม
3. มีโอกาสแสดงออกร่วมกัน ตามความถนัดและความสามารถของงาน
4. มีความสนุกเพลิดเพลิน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต และ

รสนิยมที่ดี¹

¹กรมวิชาการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2520), หน้า 279.

จากจุดประสงค์ทั่วไปดังกล่าว เป็นสิ่งกำหนดให้จุดประสงค์เฉพาะของทุกหมวด
ในกลุ่มวิชานี้ ซึ่งได้แก่ จริยศึกษา ศิลปศึกษา คณิตและนาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรม
สร้างนิสัย มีดังนี้

จุดประสงค์เฉพาะ

จาก หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กล่าวถึงจุดประสงค์
เฉพาะไว้ดังนี้

จริยศึกษา

1. ให้สามารถควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่พึงงาม ไม่เบียดเบียน
ตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนและสังคมได้
2. ให้ความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตน และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

ศิลปศึกษา

1. ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. ให้มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
4. ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

---

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 280-341.

ดนตรีและนาฏศิลป์

1. ให้รู้จักคุณค่าของประสมการทางดนตรี และนาฏศิลป์ ตลอดจนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
3. ให้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ตามความถนัดและความสนใจของตน
4. ให้แสดงออกตามความคิด และจินตนาการของตน
5. ให้รู้จักดนตรี และนาฏศิลป์ของไทยและชาติอื่น
6. ให้นำประสมการทางดนตรีและนาฏศิลป์ไปช่วยส่งเสริมและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน

พลศึกษา

มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพ ทักษะ และเจตคติ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง และสง่างาม
2. ให้ได้รับความสนุกสนานจากการเรียนและการเล่น
3. ให้สนใจการเล่นเป็นหมู่คณะ ยอมรับกติกาและผลของการเล่น
4. ให้มีทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน กิจกรรมเข้าจังหวะ และทักษะที่จะ

นำไปสู่กิจกรรมกีฬา

5. ให้มีทักษะกีฬา ทั้งประเภทบุคคลและทีม
6. ให้เห็นความสำคัญ และสนใจในกิจกรรมนันทนาการ
7. ให้เห็นคุณค่าของการรักษาสุขภาพของตนและการออกกำลังกายอย่าง

สม่ำเสมอ

8. ให้สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น และสิ่งแวดลอม
9. ให้ยอมรับความสามารถของผู้อื่น และความแตกต่างระหว่างบุคคล

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใหม่

ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แล้วนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการเตรียมพร้อมทั้ง คำนเอกสารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่จะให้หลักสูตรระดับชาติไปสู่โรงเรียนได้ คำนอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกเพื่อให้สัมพันธ์กับการใช้หลักสูตร คำนวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการจัดเตรียมบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้สอนให้เข้าใจเรื่องหลักสูตร และให้เห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตรใหม่ เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่แท้จริง อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใช้หลักสูตร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร คือ

1. ครูผู้สอน (ครูประจำชั้น)
2. ผู้บริหารในโรงเรียน (ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่)
3. ศึกษานิเทศก์

บทบาทและหน้าที่ของครู

ทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า "ครูเป็นตัวเอก" ของกระบวนการ พัฒนาหลักสูตร ส่วนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นแต่เพียงตัวประกอบ การเพิ่มคุณภาพของ ตน ตามหลักสูตรใหม่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ "ครู" เป็นสำคัญ

ดังนั้น ผู้ที่ควรรู้จักหลักสูตรดีที่สุด คือ "ครู" เพื่อให้การใช้หลักสูตรใหม่นี้ ประสบผลสำเร็จอันจะเป็นผลสะท้อนไปสู่เยาวชนไทยของเราให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมือง ที่มีคุณภาพ จึงควรจะได้ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของตนให้แจ่มแจ้ง และนำไปปฏิบัติให้ เหมาะสม คือ

1. ครูจะต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร ใหม่ให้เข้าใจอย่างชัดเจน
2. ครูจะต้องศึกษาวิธีสอนต่าง ๆ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย สืบสวนสอบสวน ฯลฯ

3. ครูควรสนใจใฝ่รู้ และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
4. ครูควรทำการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดมุ่งหมาย ครูจะต้องรู้อยู่ตลอดเวลาว่าวิชาที่ตนกำลังสอนนั้นมีจุดประสงค์อย่างไร จะต้องจัดกิจกรรมอย่างไร
5. ครูควรให้ความใกล้ชิด และสนิทสนมกับเด็ก เอาใจใส่และสนใจต่อปัญหาของเด็กแต่ละคน
6. ครูควรสอนให้เด็ก "คิดเป็น" และควรเป็นกนช่วงสังเกต และมีเหตุผล
7. ครูควรพยายามจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่จะส่งเสริมการเรียนการสอน
8. ครูควรจัดทำและใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและบทเรียน
9. ครูควรช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็กมากขึ้น ครูควรจัดทำแบบฝึกหัดหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อให้เด็กได้ใช้ประกอบการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย
10. ครูควรเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน สภาพท้องถิ่น ลักษณะเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่¹

1. ครูใหญ่จะต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรใหม่อย่างถ่องแท้
2. ครูใหญ่จะต้องกระตุ้นนำครู ผู้ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้

---

¹กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: น.จ.ก. เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์,
 สิงหาคม 2520), หน้า 179-183.

3. ครูใหญ่จะต้องส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครู ด้วยวิธีต่าง ๆ กัน

3.1 ครูใหญ่ให้เกียรติแก่ครู วางตนทัดเทียมกัน

3.2 ครูใหญ่เป็นผู้คุ้มครองผลประโยชน์ให้แก่ครู

3.3 ครูใหญ่ให้ความยุติธรรมอย่างทั่วหน้า

3.4 ครูใหญ่เป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ได้

3.5 ครูใหญ่แบ่งงานให้ครูได้รวมรับผิดชอบทั่วหน้ากัน

3.6 ครูใหญ่มีหลักพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม

4. ครูใหญ่ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การบริหารที่ดีนั้น คือ การบริการที่ดีให้แก่ครู จะช่วยให้ครูทุ่มเทความคิดและพลังเพื่อการสอนงานบริการที่ครูใหญ่ช่วยเหลือดีมาก
เช่น

4.1 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้

4.2 จัดหาหนังสือคู่มือ หนังสือค้นคว้าให้

4.3 จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี

5. ครูใหญ่ควรใช้วิธีการประชุมครูให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น

5.1 ประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการแก้ปัญหา

5.2 ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

5.3 ประชุมแบบกันเองไม่เคร่งเครียด

6. ครูใหญ่ควรปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายและมีแผนปฏิบัติงานที่แน่นอน ควร มีทั้งแผนปฏิบัติงานระยะยาว 5 ปี และแผนปฏิบัติงานประจำปี

7. ครูใหญ่ควรหาวิธีส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น

7.1 การไปสังเกตการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีผลงานดี

7.2 การส่งครูเข้ารับการอบรมและติดตามผล

7.3 การจัดให้มีการประชุมกลุ่ม ทหาคิวหา เป็นการภายใน

8. ครูใหญ่ควรจะได้ไปเยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอนเป็นครั้งคราว

9. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และผลงานให้โรงเรียน

10. ครูใหญ่ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

บทบาทของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อหลักสูตรใหม่

ศึกษานิเทศก์และเจ้าหน้าที่ทางวิชาการระดับต่าง ๆ จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจหลักสูตรให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งกว่าครู เอกสารฉบับนี้เป็นเหมือนคู่มือการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทั้งครูและผู้บริหาร นอกเหนือจากการช่วยเหลือแนะนำชี้แจงแก่ครูโดยตรงแล้ว ผู้นิเทศ สามารถสนับสนุนให้ครูผู้นำทางวิชาการดำเนินการประชุมเพื่อปฏิบัติการหรือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันทำงานในระดับโรงเรียนหรือระดับอำเภอ ระดับจังหวัดได้ ถ้าหากเกิดข้อขัดแย้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติ ผู้นิเทศอาจทำหน้าที่เป็นผู้แสวงหาคำตอบที่ทุกฝ่ายยอมรับ และหาข้อยุติอันเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับแต่ละโรงเรียนอีกด้วย¹

การศึกษาตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 จะบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ก็ด้วยปฏิบัติการของหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือ ต้องเอาใจใส่ต่อกิจกรรมของโรงเรียนว่าทางโรงเรียนจัดขึ้นหรือไม่เพียงใด ตัวอย่างกิจกรรมที่ศึกษานิเทศก์ควรแนะนำส่งเสริมให้โรงเรียน จัดบริการในสิ่งต่อไปนี้ คือ

¹กรมวิชาการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521,

1. ให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
โรงเรียนที่มีห้องสมุดอยู่แล้ว ก็จัดให้มีหนังสือมากขึ้น และจัดให้มีบริการห้องสมุดให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ให้มีบริการด้านสุขศึกษา สาธารณสุข และโภชนาการในโรงเรียนขึ้นตาม
สภาพของโรงเรียน เช่น เรื่องการรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และอาคารเรียน
บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่บัสสวาระ และบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น
3. ให้มีกิจกรรมด้านเกษตรของโรงเรียน เช่น แปลงทดลองเรือนเพาะชำ
ไร่หรือสวนของโรงเรียน บ่อปลา เล้าไก่ หลุมปุ๋ยหมัก แปลงเพาะเห็ด ไม้ดอก ไม้
ประดับ สวนหย่อม ไม้ตัด ไม้กระถาง ฯลฯ ทั้งนี้ ให้จัดตามสภาพและความเหมาะสม
ของแต่ละโรงเรียน บางโรงเรียนอาจมีไร่หรือสวนบ่อปลาและเล้าไก่ เล้าหมู บาง
โรงเรียนอาจจะจัดให้เพียงสวนหย่อมและไม้กระถางเท่านั้น
4. ให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และสร้างเสริมอันดีงามในโรงเรียน เช่น
การจัดงานทำบุญตามประเพณี การแข่งขันกีฬา การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ การแสดง
นิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะ และผลงานของโรงเรียน ทั้งนี้ให้จัด โดยเหมาะสมกับสภาพ
ของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยไม่ให้เกิดความเดือดร้อนในค่านเสรษฐกิจแก่นักเรียน แต่
มุ่งผลซึ่งนักเรียนจะได้รับในด้านการพัฒนานิสัยและคุณธรรมต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตร
5. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้ส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของนักเรียน
นอกเหนือจากข้อ 1-4 เช่น การปลูกต้นไม้ การจัดป้ายนิเทศ การจัดให้มีสนามเล่น และ
เครื่องเล่นกีฬาต่าง ๆ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของโรงเรียน เช่น
รั้ว ถนน สนาม ทางเดิน ป้ายคำขวัญ ป้ายประกาศต่าง ๆ และการจัดกลุ่มสนใจต่าง ๆ
โดยให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเหล่านั้นให้มากที่สุด

6. ให้มีการประชาสัมพันธ์กับชุมชน ชี้แจงและบอกกล่าวผลงานของโรงเรียน แนวคิด และการปฏิบัติตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้ปกครองและประชาชนเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียน เพื่อสร้างศรัทธาต่อโรงเรียน

เนื่องจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครู ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนคือ ครูใหญ่ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร ประโยคประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2521 คือ ศึกษาในเทศก์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ ครู ครูใหญ่ และศึกษาในเทศก์ เป็นตัวอย่างประชากรในการออกแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการวิจัยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. ในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2507 ไพฑูรย์ ธรรมแสง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 24 โรงเรียน ในภาคการศึกษา 1 จำนวน 106 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเห็นว่าความมุ่งหมายทั่วไป เนื้อหา และประมวลการสอนไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น แต่มีความยากง่าย ความเหมาะสมกับอัตราเวลาเรียนดี และเป็นพื้นฐานสำหรับเรียนในชั้นต่อไปได้¹

และในปี พ.ศ. 2513 กฤษณา ขำยัง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการ"

¹ไพฑูรย์ ธรรมแสง, "ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2503" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2507), หน้า 74-83.

โดยใช้ประชากรทั้งสิ้น 97 คน ซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนคร-
 กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2513 ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูใหญ่ทั้งกลุ่มมีความเข้าใจงาน
 วิชาการอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาตามตัวแปรต่าง ๆ แล้วปรากฏว่า ครูใหญ่
 ที่มีวุฒิสองได้คะแนนความเข้าใจงานวิชาการสูง ส่วนครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็น
 ครูใหญ่นาน อายุราชการสูง และมีอายุจริงสูงได้คะแนนความเข้าใจงานวิชาการต่ำ
 ปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยมากคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ไม่มีครูบรรณารักษ์
 โดยเฉพาะ ไม่มีหนังสือเพียงพอ และหนังสือที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ปัญหาใน
 เรื่องอื่น ๆ ที่รองลงมาคือ อุปกรณ์การสอนที่จำเป็นบางอย่างมีไม่เพียงพอ บริเวณคับแคบ
 ครูใหญ่ทำงานธุรการมากกว่างานทางด้านวิชาการ¹

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 วิโรจน์ มุทุกันต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอน
 พลศึกษาในโรงเรียนเทศบาลของกรุงเทพมหานคร" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่ง
 เป็นครูที่มีวุฒิปริญญา และไม่มีวุฒิปริญญา จำนวน 160 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า
 ปัญหาของการสอนพลศึกษาในโรงเรียนเทศบาลนั้นคือ มีครูพละไม่เพียงพอ ใช้ครูประจำ
 ชั้นสอน ชั่วโมงการสอนของครูมีมากเกินไป มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนและเครื่อง
 อำนวยความสะดวก ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ตัวนักเรียน การสอนในชั่วโมงเรียน ผู้
 ปกครองของนักเรียน และพลศึกษานิเทศก์ ครูสอนพลศึกษาแต่ละกลุ่มประสบปัญหาปาน-
 กลาง ครูไม่มีวุฒิต่างพลศึกษาประสบปัญหามากกว่าครูที่มีวุฒิปริญญา ส่วนปัญหาเกี่ยวกับ
 อุปกรณ์การสอน เครื่องอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับผู้บริหาร เกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน
 ต่างก็ประสบปัญหาคล้ายกันในระดับกลาง²

¹กฤษณา ขำยั้ง, "ความคิดเห็นของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 เทศบาลนครกรุงเทพ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
 วิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 187-190.

²วิโรจน์ มุทุกันต์, "ปัญหาการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนเทศบาลของกรุงเทพ-
 มหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ วิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
 มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 41-47.

ครั้งมีการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 แล้ว ในปี 2520 ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 หลายเรื่องด้วยกัน ที่น่าสนใจเช่นงานของวิเชียร เทียมเมือง และสมพงษ์ จิตระดม ดังนี้

วิเชียร เทียมเมือง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้น ประถมปีที่หนึ่ง ในการทดลองใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518)" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูประจำชั้นประถมปีที่หนึ่ง โรงเรียนโครงการทดลองใช้หลักสูตรจำนวน 71 คน พบว่า ครูส่วนมากมีความเห็นว่าคุณหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปและเนื้อหาพอสมควร ส่วนแผนการสอนมีความชัดเจนและช่วยครูในการเตรียมการสอนได้มาก เนื้อหาวิชาในแผนการสอนวิชาภาษาไทย จริยศึกษา คนตรีและนาฏศิลป์ และงานเกษตร ควรคัดแปลงให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและเวลาเรียนด้วย¹

สมพงษ์ จิตระดม ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร 78 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา 229 คน ครูประจำการ 266 คน พบว่า

1. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา 2521 อันเนื่องมาจากระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนยังแตกต่างกันในเรื่องขนาดของโรงเรียน จำนวนบุคลากร นักเรียน และคุณภาพทางการศึกษา
2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นต่อความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และแหล่งบริการทางวิชาการ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

---

¹วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมปีที่หนึ่ง ในการทดลองใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518)" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520), หน้า 139-140.

กิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

3. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นบางส่วนต่อความพร้อมในด้านการเรียน การวัดและประเมินผลแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และความคิดเห็นอีกบางส่วนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05¹

ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 มลิวัดย์ ลัมไพรี ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ โดยใช้กลุ่มประชากรคือ ครู ครูใหญ่ ของโรงเรียนทดลอง 25 โรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และศึกษานิเทศก์รวมจำนวน 90 คน พบว่า ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์มีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประโยคประถมศึกษาฉบับพุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ในด้านจุดประสงค์มีความชัดเจน มีประโยชน์ต่อผู้เรียน ตรงกับความสนใจของผู้เรียน นักเรียนสามารถทำได้ และครูสามารถติดตามวัดผลได้พอสมควร ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการนั้น มีประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน ช่วยส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการของผู้เรียน สามารถสอนได้ง่ายขึ้น ส่วนในด้านเนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในด้านจำนวน จำเป็นสำหรับผู้เรียนและตรงกับความสนใจ ตลอดจนมีความง่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พอสมควร²

¹สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 148-150.

²มลิวัดย์ ลัมไพรี, "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า จ.

ข. ต่างประเทศ

โจฮันเซน (Johansen) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของการรับรู้กับการตัดสินใจใจและส่งเสริมหลักสูตรในห้องเรียน โดยใช้ครู 195 คน ที่สุ่มมาตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้ส่งเสริมและนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้ดีกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วม และโจฮันเซนยังชี้ให้เห็นความสำคัญของครูว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร¹

ชิม (Shim) ได้ศึกษาลักษณะ 4 อย่างของครู คือ เกรดเฉลี่ย ผลการเรียน (College Grade Point Average) ปริญาบัตร วุฒิ และประสบการณ์การสอนของครูว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใน 5 ปีหรือไม่ โดยศึกษาจากระเบียบนสะสมของนักเรียนชั้น (Grade) ที่ 6 จำนวน 124 คน และศึกษาประวัติของครูที่เคยสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 แล้วทดสอบหาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน วิชาเลขคณิต ภาษา และการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครูเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกันเมื่อครูนำหลักสูตรไปใช้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกันด้วย²

จากผลงานการวิจัยดังกล่าวแล้วแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรขึ้นอยู่กับบุคลากรผู้นำหลักสูตรไปใช้ ผู้วิจัยจึงคิดว่าการศึกษาคความคาดหวังของบุคลากร

---

¹John H. Johansen, "The Relationship Between Teachers' Perceptions of Influence in Local Curriculum-Making and Curriculum Implementation," Educational Research (1967): 82.

²Phing Cheng Shim, "A Study of the Curriculum Effect of Four Teacher Characteristic on the Achievement of Elementary School Pupil," Dissertation Abstracts (1964): 5225-5226.

เหล่านั้นซึ่งได้แก่ ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตร ประถม
ศึกษามัธยม 2521 นี้ อาจมีประโยชน์ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง
หลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2521 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป